

GAZETA WARSZAWSKA

W Sobotę Dnia 18. Listopada Roku 1786.

Z Warszawy dnia 18. Listopada. Najjaśniejszy Pan, w przeszły wtorek na pierwzey Seſyji Nowey Rady Nieustaiacey, osoby JJ. PP. Konſyliarzew, do rożnych Departamentow nominować raczył; iako to:

Do Departamentu Cudzoziemskiego: JJ. PP. Malachowski Podkanc: Koron: Przebendowski Staro: Solecki Marzatek Rady Nieustaiacey, Wojna Staro: Stanisławow: Plater Staro: Infant:

Do Departamentu Policyi. II. PP. Raczyński Marzatek Nadw: Koron: Zyberg Woiew: Brzes: Lit: Lipski Kaszt: Leczcyc: Szydłowski Kaszt: Zarnow: Zielński Kasztel: Wyszogrodz: Dzierżbiński Staro: Wartel: Jankowski Szamb: JKMcI Niemcewicz Staro: Rewiatyc:

Do Departamentu Woyskowego: JJ. PP. Ogiński Hetman W. W. X, Litew; Stępkowski Woiewo: Kiiow: Billewicz

Woiew: Mściław: Popiel Kasztel: Sandom: Osniatowski Pifarz Woysk Kor: Szydłowski Staro: Mielnic: Konarski Podpułkownik Artyl: Kor: Kurzeniecki Chor: Pińs:

Do Departamentu Sprawiedliwości. JX. Turcki Biskup Łucki; Xiążę Jmć Giedroyc Biskup Zmudz: JJ. PP. Sumiński Kaszt: Brzes: Kuiaw; Szczytt Kaszt: Brzes; Litt: Stokowski Podkom: Leczcyc: Gorcki Chor: [Warsza: Walewski Szambel: J. K. Mei, Sulistrowski Szamb; J. K. Mei.

Do Departamentu Skarbowego: Xiążę Jmć Poniatowski Podkarbi W. W. X. Litt: Xiążę Jmć Pultuski Szembek Biskup Płocki, II. PP. Ostrowski Kaszt: Czers: Sobolewski Kasztel: Warszaw: Radzicki Podkom: Zakroczym: Biernacki Chor: Piotrkow: Giełgud Staroście Zmudz: Szymon Korwin Kossakowski.

Dodatek do Kwitu dla *Departamentu Woyskowego*, że dla szczupłości, miejsca, nie mogli być w czasie położony w dawniejszey Gazecie cały, przeto go teraz co do słowa kładniemy.

„ Szarże Generała Kawaleryi, y Generała Infanteryi, tudzież Generał Kwatermistrza; za wyjęte z ostatniego Regulaminu 1786. mieć chcemy, y że liczba Generałów, Konfitycyą 1775. nie przejdzie, waruimię. Kawaleryą Narodową przy Etacie 1775. zostawiając, formacyą szwadronow Kawaleryi Narodowej, tym sposobem wynalezioną mieć chcemy. Aby każdy Towarzysz zaciągniiony pod znak y Chorągiew, swoje miejsce w szwadronie miał, y do dawania na miejscu swoim sowitzego Pocztu pod żadnym pretextem nie był niewolony; sam zaś, gdy się od Chorągwi oddalić zechce, za wiedzą Kommandantow Brygad, na swoim miejscu zostawić sowitz poczët, że mu wolno będzie, stanowiemy.

Urzedników Koronnych y *Litewskich*, Cywilno-Woyskowych, przy Prawach y Prerogatywach 1775. & 1776. im służących zostawiamy; Honory Woyskowe do Ich *respective* Rangi przywiązane, w całym Woysku Obojga Narodow czynić onym nakazujemy. Co do Rozdziału y Paragrafu dziewiątego służby Garnizonowej *Titt*: O Subordynacyi y Karności Woyskowej *pagina* 50. w wierszach 11. y 12. zamiast słow: — *Do Sądow Woyskowych* zapozwany być ma, y podług *Artykułow* sądzony; — następujące słowa z Regulaminu 1775. — *ad Forum Competens* pozwany, na karę przykładną osądzony y karany będzie. — w Regulaminie 1786. umieszczamy. Kommandanci Brygad Kawaleryi Narodowej, a Szefowie Regimentow y Pulkw, Sztabsofficerow swoich Urlopować nie będą mogli, procz pozwolenia im dawać na kilka dni odda-

lenia się od Sztabu; innych zaś *Officerow* na ieden miesiąc urlopować mogą, y to nie w czasie mułtry. Wszystkie zaś urlopy na dłuższy czas, że iść powinny od Generała *Kommenderującego*, a zagranicę od *Departamentu Woyskowego*, mieć chcemy. Abcygi na Kasę Inwalidową od całego Woyska uchylamy; procz Generał Sztabu, Urzedników Cywilno - Woyskowych *inclusive* z Szefami Regimentow y Pulkw.

In *Reliquo* zaś *Regulament 1786.* w swojej zupełney mocy zostawiamy.

W Kawaleryi Narodowej, że tylko sama rodowita Szlachta *Polska* być ma, &c: (*Ten ostatni Dodatek do Kwitu dla Departamentu Woyskowego Punkt, ponieważ w czasie położony jest cały w dawniejszey Gazecie Numero 39. pod Sesią Szymową XXVII. przeto go tu niepowtarzamy.*)

Z *Brandeburga* dnia 4. *Listop*: W Państwie *Krola Jmci Pruskiego* ma być ustanowiony Sąd, który będzie sądził same tylko sprawy tyczące się honoru. Ten, któryby tego, od kogo by poniośł zniewagę, wyzywał na pojedynek, będzie na 6. a przynajmniej na 3. lata skazany do *Fortecy*. Jeżeliby nastąpił pojedynek, y ktokolwiekby z pojedynkujących legł na placu, tedy ten, który go zabił w pojedynku, ma być śmiercią iako zaboyca karany. A jeżeliby żaden nie został na placu, w ten czas oba pojedynkujący na dziesięć lat do *Fortecy* będą skazani.

Z *Paryża* d. 27. *Pakdzier*: Powiadają, że nasza *Srebrna Moneta*, ma być na podleyszą przetopiona, dla tego że ponieważ ona jestbarzo do bre, przeto wiele iey wywożą za granicę.

Z Austrii d. 28. Paździer: Cesarz Jmć, w ostatniej podróży swojej, przejeżdżając przez *Maria-Zell* (gdzie jest sławny Cudami *Obraz Matki Boskiej*) spowiadał się tam y przyjął S. Komunię; potym znajdujący się tam Skarb kazał otworzyć.

Z Hagi d. 4. Listop: W *Jamaice* wynalazł ktoś sekret, cukier tym sposobem gotować, iż on będzie y przedniejszy y tańszy.

Wdowa *Xiążna Jeymć de Masserano*, siostra *Xiążenia Kardynała de Rohan*, w *Madrycie* w tych czasach umarła.

Z Madrytu d. 17. Paździer: *Infant Don Fernando*, iedyny syn *Xiążenia Jmci Asturyi*, barzo był zapadł na zdrowiu, ale teraz troche się lepiej mieć poczyna.

Hrabia d'Espilly wkrótce powroci do *Algieru*, z którym tam także poiedzie *Vice-Hrabia de Noë*. *Hrabia d'Espilly* będzie czynił konwencyę z *Beiem de Mascara*. Ten *Bey* jest wprawdzie poddanym *Deya Algierskiego*, panuje on iednak w swojej *Prowincyi* iako *Despota*.

Z Kadyx d. 6. Paźdz: Za pewną rzecz tu twierdzą, że w *Angielskich* *Gazetach* roznieślona nowina, iakoby *Hiszpania* *Koronie Francuskiej* obydwie *Florydy* odstąpiła, wcale jest bez fundamentu.

Z Paryża d. 30. Paździer: *Krol Jmć* przez *extraordynaryinego* *kuryera* otrzymał nowinę, że *Stany de Bretagne* dnia 23. tego miesiąca otworzyły swe *Sesyye*, y tegoż sa-

mego dnia ieszcze dały swe zezwolenie dla *Krola Jmci* na zwykłe *Donum gratuitum* złożone z dziesięciu *Millionow*. Dnia 15. *Listopada* *Dwor* wyiedzie z *Fontainebleau*.

Ieden *Brygadyer* y pięciu z *Leybgwardyi* *Hrabiego de Provence*, którzy w lesie przy *Fontainebleau* tajemnie polowali, y odpor dawali strażnikom pilnującym tamecznego lasu, surowie ukarani zostali. Pierwszy z nich utracił swą szarżę, a innych pięciu skazano do więzienia na Rok cały.

Barzo mocno i często teraz biegaią na wzajem *kuryerowie* między *Dworemami* *Peterzburżkim* i *Paryżkim*, przyczyną tego są okoliczności *Porty Otomańskiej*, y mający dość do skutku *Handlowny Traktat* między *Francją* y *Rosją*.

Xiąże Jmć d'Orleans dnia 22. tegoż miesiąca w *Fontainebleau* wykonał przysięgę na urząd *Gubernatora*, y *Generała Leytnanta Delfinatu*.

Z Neapolu d. 16. Paździer: (Początki utworzone po tyle razy *proby* y *doświadczenia*, *wynalazek* *Obersztlejtnanta de Castagna*, z *piasku wysp* *Sfichia*, *Procida*, y *Sorento*, robić stał *wyborną*, dostatecznie pochwalily. *Wywóz* tego *piasku* przez *Dekret* pod datą dnia 12. *Sierpnia* jest zakazany, tenże sam *zakaz* ściąga się na *piasek de Pozuoli* y na *piasek rzeki Chiata*.

Z Amsterdamu d. 28. Paździer: *Listy* z *Londynu* donoszą, że *Minister*

Francuski Hrabia d'Adhemar, wkrótce do Londynu z powrotem jest oczekiwany, gdzie także spodziewany jest Xiążę Jmć de Cumberland z małżonką swoją, który, iak slychać, chce zimować w Londynie, dokąd Krolewic Xiążę Jmć de Wallis iuż powrocil.

Z Wiednia d. 25. Paździer: W przeszłą niedzielę po południu, Nuncyusz Stolicy Apostolskiej przy Dworze naszym JX. Caprara, odprawił swoy wiazd publiczny, y miał u Dworu audyencyą.

Z Austryi d. 25. Paździer: Żołnierska konskrypcya, z tak wielkim ma teraz isć pospiechem y pilnością, iż samo Miasto Wiedeń może dziś 1,000. dostawić ludzi, y iak tylko tego będzie potrzeba, 4,000. ielzcie przystawi.

Z Brandeburga d. 31. Paździer: Krol Jmć, dla siebie y dla dwóch Krolewiczow swych synow, kazał robić kilka nowych mundurow z haftem srebrnym, ktore wcale są odmienne od mundurow, iakie dotychczas były w woysku; ztąd wnoszą, że po rozmaitych Reymentach y nawet w Gwardyach, nastąpi odmiana mundurow.

Z Hagi d. 31. Paździer: W Hattem ielzcie stoją Reymenta, zbiegli obywatele, mimo (iak jest wiadomo) uczynioney owey amnestyi, nie chcą nazad powracać. Patryoci, stojące tam woysko, mocno zachęcają do dezertowania.

Z Bruxelli d. 25. Paździer: Na mocy rozporządzenia, ktore się tyce Seminarjow w Lowanium y w Luxemburgu, od pierwszego Listopada, w żadnym Klasztorze, y w żadnych Szkołach, niebędzie uczona Filozofia ani Teologia, iak tylko na pomienionych miejscach.

Z Wiednia d. 21. Paździer: Wyusza teraz Naywyższa Rezolucya, na mocy ktorey, na przyszły czas, do wszystkich Opactw, ktorychby Opaci umarli, albo stali się nie zdatnymi dla ich wieku y słabości, do pełnienia obowiązkow przywiązanych do Urzędu Opactw, będą naznaczeni na ich miejsca Opaci Komendataryuszowie.

Z Utrechtu d. 26. Paździer: Powiadają, że Xiążę Jmć Kurlandzki, zabawi przez kilka dni w Hannoverze, dla wydania tam za mąż swoiey corki naturalney, którą legitymował pod imieniem Hrabini de Wartemberg. Zaślubia ją Xiążę Hrabiemu de Hardenberg, wchodzącemu do Naywyższego Trybunału Appellacyi Elektoralney w Zelle, y daie posagu 100,000. Talarow.

Z Madrytu dnia 10. Października. Bankierze mocno się lękają prawa na szteplowanie papieru, ktorego oni używają na Wexle, Kwitacye, Bilety &c. Zdaie się, że ten projekt jest ielzcie w robocie, ktory może otrzyma swą exekucyą, o którą dawno staraią się.

S U P L E M E N T

D O S A Z E S Y W A R S Z A W S K I E Y

W Sobotę Dnia 18. Listopada R. 1786.

Z Warszawy d. 18. Listop: Stolnikostwo Powiatu Nowogrodzkiego w Woiewodztwie Czerniechowskim, po śmierci JP. Jozefa Borzęckiego JP. Fran: Xaweremu Besiekierskiemu Podczaszemu Czerniechowskiemu w tych dniach jest konferowane.

Z Stambulu d. 7. Paździer: Zupelna tu teraz panuje spokojność. Przed kilką dniami powstał był pożar, y sto spaliło się domow, który iednak był przypadkowy, nie zaś z podłożenia ognia.

Nowiny, ktore nas z Egiptu dochodzą o Kapitanie Baszy, bardzo są pomyślne. Ten stary y doświadczony woioownik, otrzymał sukurs z strony Syryi 15,000. woyska, ktore zostaje pod komendą dwoch trzyltnych Baszow. To woysko, y ieszcze kilka innych do niego przyłączywszy Pułkow, ulokował na drodze do Syryi dla przeięcia schronienia się nieprzyacielowi w tey stronie. Ponieważ droga do wyższego Egiptu osadzona jest mocnym woyskiem Arabow y Turkow, zatem możemy mieć nadzieię, że dway zbiegli Baszowie, ktorzy herztami byli buntu, będą złapani, ażeby podlegali karze, którą swemi zlemi postępkami na siebie ściagneli. Y te są nowiny, ktore Ministerium każe rozgłaszać o Kapitanie Baszy, ale publiczność przeciwnie o nim głosi, y twierdzi, iż tenże Kapitan Basza ieszcze tak znacznych w Egipcie nieprzedsięwziął krokow, y że bardzo ciężko jest mu co począć z pomienionemi Beiami.

Niezawodne mamy tu nowiny, że Imperatorowa Jeymć Rossyjska na przyszłą wiosnę przybędzie do Tauryi, ale nie na swoię koronacyą, iak zagraniczne donoszą Gazety, lecz tylko, ażeby sama mogła widzieć y poznać kray tameczny, a to końcem dania potrzebnych rozporządzeń, tak co się tycze zatrudnienia tamecznego kraiu, inko też y zaprowadzenia w dobrym stanie handlu. Zdaie się, że Rossya, co się tycze niepokoiow y kłotni czynionych przez Tatarow na granicach Kubanu y Kaukazu, nie wznieci wojny z Portą Otomańską. Y to jest

pewna, że *Porta* w terażniejszych okolicznościach, niebędzie nigdy miała tey myśli, ażeby chciała *Rossyi* zapowiadać wojnę.

Z *Amsterdamu* d. 28. Paździej; Wkrotce będą nominowani Kommissarze z siedmiu Prowincyi, ktorzy mają deliberować względem prerogatyw przynależących Xiążęciu *Stadhuderowi*. Hrabia *Görtz* Minister *Pruski* podał w tey mierze Notę znowu Prezydentowi *Stanow Generalnych*, y slychać że *Negocyacze*, ktore on ma mieć z niektórymi Kommissarzami, wkrotce się rozpoczną, y że *Dwor Francuski* chce się przyłożyć do przywrocenia zupełnie wewnętrzney spokojności.

Z *Wiednia* d. 25. Paździej: Lubo nominacya 4. nowych *Feldmarzałkow*, ieszcze nie jest publikowana, iednak nie dla tego to się stało, iakoby ona nie miała nastąpić, ale dla tego, iż zasłył nieiakie przyczyny, dla ktorych taż publikacya musiała być przewleczoną. Generalną komendę woyska w *Węgrzech*, otrzymał Hrabia *de Colloredo*; a na iego mieyscu, dana jest dyrekcyja *Artyleryi* Hrabieciu *de Brown*.

Z *Austryi* dnia 25. Października. W tych czasach wiele sztafet z *Stambułu* przybiegło do *Wiednia*, ktore nazad były ekspedyowane. Treść listow przez nich przywiezionych, jest niewiadoma; przynajmniej to wiemy, że *Dwor Cesarzki*, chce mocno wchodzić w interes *Porty Otomańskiej*.

Z *Paryża* d. 27. Paździej: Minister nasz u *Porty* *JPan le Hoc*, wcale niespodzianie tu przybył, ma on mieć z sobą pisma ściągające się do terażniejszych interesow *Porty z Rossyą*, ktore iednak w wielkim chowają się sekrecie. Zaraz on powroci do *Stambułu*, iak tylko lepiej się mieć pocznie. Gdyby miała *Porta Rossyi* wojnę wypowiedzieć, tedy *Cesarz Jmć* wspólnie z *Rossyą* przeciwko *Portce* uderzy. Ale gdyby miała *Rossyą* *Portę* pociągać do wojny, w tenczas *Cesarz Jmć* zatrzyma się w neutralności, iak nasi twierdzą *Politycy*.

Niedawno w przeciagu dni pięciu, umarły tu dwie stare siostry, ktore od roku 1740. co rok 24,000. *Liwrow* miały intraty, a podług ich podpisanych *Regestrow*, nie expendowały więcey na rok, iak 1,800. *Liwrow*. Wiele przy nich znaleziono pieniędzy, a między niemi worek, w ktorym było 8,000. *Luidorow*. Te *Luidory*, od Roku 1746. aż do tychczas, bezpożytecznie w worku leżały, iak się pokazało z napisu.

Z *Londynu* d. 24. Paździej: *Krol Jmć Francuski* *Hiszpanom* y *Amerikanom* otworzył *Port* na wyspie *S. Maurycego*, y wolnym go dla nich uczynił, tym końcem, ażeby ztamtąd do *Manillas* y innych *Indyjskich* osad mogli handel prowadzić.

Na rozkaz Admiralicji, dwie Fregaty barzo prętko mają być wystawione, które wynidą na *Morze Srzodziemne*. We śrzode, na 200. paszportow wygotowano dla kupieckich okrętow, które tam są przeznaczone.

Amerykańskie Wolne Stany barzo nie miłym na to patrzą okiem, iż *Hiszpania* / *Francyi* chce odstąpić *Florydy*. Pokazują one po sobie, iż nie mają ochoty mieć *Francuzow* za swych sąsiadow.

Z *Utrechtu* d. 31. Paździer: Xiążę Jmć *Kurlandzki* z małżonką swoją, z *Amsterdamu* tu przybył.

Z *Hagi* d. 31. Paździer: *Hrabia de Salm*, z rozmaitemi Ministrami Stanu częste miewa konferencye. *Ost-Indyjska* kompania prosiła u *Stanow Generalnych* o wojenną Fregatę, któraby miała swą stacyą w *Przylądku dobrej nadziei*, y przeszkadzała okrętom *Amerykańskim* przywozić kontrabandow do *Ostindyi*.

Z *Madrytu* dnia 10. Paździer: W tych dniach przybiegło tu dwóch extraordinarynych kuryerow, jeden z *Francyi*, a drugi z *Anglii*. Każdy z nich udał się do Ministra swojego Dworu. Listy pierwszego, ściągają się do ugody naszego Dworu z *Dworem Neapolitańskim*, która wkrótce ma przyjść do skutku. *Angielski* zaś Minister w swych listach miał doniesiono, iż tu on ma zostać jeszcze w charakterze Ministra.

Z *Włoch* d. 17. Paździer: W *Dalmacyi* zupełna panuje spokojność, y *Bafza de Scutari* jest teraz w *Serwii*. Ta nowina jest zmyślona, że *Wenecki Bailo* od pospolstwa w *Stambule* błotem był zarzucony.

Z *Amsterdamu* d. 28. Paździer: Podług ostatniej daty listow *Londyńskich*, nowina, iż *Hiszpania Florydy* y *Louisiany*, Koronie *Francuskiej* odstąpiła, od niektórych jest jeszcze powątpiwana; z tym wszystkim nieprzestaie wielu głosić, iż pomienione miejsca w samey rzeczy *Francyi* już są odstąpione; co dla *Anglii* w czasie wojny nie naypomyślniejsze może przynieść skutki, gdyż na ten czas przez to dla handlu do *Jamaiki* wielkie wyniknąć mogą przeszkody.

Z *Austryi* d. 25. Paździer: Powiadaią, że naywyższy Kanclerz w *Czesko-Austryackiej* Nadworney Kancellaryi *Hrabia de Kollowrath*, ma być wyniesiony od Cesarza Jmci do dostojności Xiążęcey.

DONIESIENIE Z WARSZAWY DNIA 18. LISTOP. R. 1786.

W Drukarni JI. XX. *Scholarum Piarum* wyszedł *Kalendarzyk Polityczny* na Rok przyszły 1787. także *Kalendarzyk* maleńki z zagadkami.

W Pałacu tutejszym Xięcia Jmci *Biskupa Krakowskiego* na *Ulicy Miodowej*, jest skład

Świec woskowych Fabryki *Jawosławskiej* Andrzeja *Wapińskiego* różnego gatunku, iako to po 4 i 5 6, na funt jeden dobrej y prawdziwej funtowej wagi, tudzież kilkofuntowych pochodni przednich &c; które chcący kupować, do JP. Burgabięgo tegoż Pałacu adresując się za mierną cenę nabywać mogą. Pominiony Andrzej *Wapiński*, chcąc się dobrze P. Publicm przyślugować w przyśluganiu tak przedniego gatunku, iako też y dobrą wagę trzymające świece uprasza, aby w zabrakowaniu w Magazynie požadanego iakiegokolwiek gatunku świec, iuż to Kościelnych, iuż domowych, informacją y Magazynie tymże o wielkości, grubości, y wadze, zostawowano, a on iak nuyprzedej oneż przystawić obowięznie się. Ktoby chciał znaczniejszą partją tych świec nabyć, niech się uda do samego Właściciela, zaraz podle mieszkaręcego, a za mierniejszą iefzcze cenę tych świec od niego samegoj dostanie. O mieszkarciu ięgo można dowiedzieć się od JP. Burgabięgo Pałacu pominionego, lub od innych ludzi w tymże Pałacu będących. Dla iępszey zaś wygody Publiczności, tenże Właściciel znaydować się sam będzie w wzmiankowanym Pałacu w swym Magazynie codzień o godzinie 2 po południu, y tamże przez godziny na przychodzących będzie oczekiwał.

W Pałacu *Sulkowskich* zwanym, na Ulicy *Nowyświat* będącym pod Nrem 1315, znaydują się meble różne Kralowe po 6 p. Szlachet; Godfrydzie *Neymanie* pozostale, za następną iuż Urzędową taxą, przez Dekret Sędu Kommissarskiego Reskryptem JKMcI wyznaczonę sprzedać nakazane, iako to. kantory mahonowe osoblizszym modelem robione, stoliki takież, łozka podrozne, toaletki, billiardy, klawicembal, tudzież kanapy y krzesła modne gotowe, y za obśtalowaniem podług gustu obić się miane, y inne kosztowne meble.

Zgubione są papiery przez JP. Antoniego *Stawockiego* Stolnikowicza *Biedzkiego*. imo. Skrypt JP. Tadeusza *Pawłży* Podkomorzycza *Owruckiego* na Sumię Czerw: Zł: 500. z andossem na tegoż. 2do, Skrypt na Sumię 10. tyficy Zł: Pol: 310. Skrypt na Sumię Zł: 900. Ktoby te papiery nalazł, niech odnieś do pominionego JP. *Stawockiego* Stolnikowicza *Biedzkiego* stojącego na Ulicy *Franciszkańskiej* w Kamienicy *Kaszuby* pod Numer: 225. a przyzwolitą odbierze nagrodę.

JP. Fran: *Gugonmus* JKMcI Zegarmistrz, powziąłszy niewątpliwą wiadomość, iż niektóre osoby, zegarki pod imieniem ięgo robić każą, zrobione zaś y intenciem ięgo oznaczone różnym Kupcom na sprzedaż oddają, w czym kupujący zawodu, a on krywydo doświadczaia, z tegoż tym powodu, nietylko umyślił dawniey, to iest: na dniu 25. Mca Lutego Roku 1775. zanieść do Księg Grodu *Warszaw: Manifest*, ale y teraz ponawiając swę pilność, a chcąc tamę niesłusznie imienia ięgo używającym na zawsze polożyć, tudzież tym sposobem ocalić swoy kredyt, przedsięwziął uwiadomic Publiczność, iż te zegarki, które niebędą miały na końcu rękoleści zegarka znaku Litera G. nie są ięgo właściwe.

JP. *Gallivere* w tym tu Mieście znany, uczeń sławnego *Comus* w *Paryżu*, wynalazek uczynił szkła osoblizzego, które służy do wprawienia dzieciom ręki uczącym się pisma lub rysunkow łatwym sposobem bez pomocy nauczyciela. Użycie tego szkła iest następujące: trzeba zasadzic za to szkło formę pisma lub rysunku sztuki iakieykolwiek, dać uczniowi ołówek czerwony lub czarny, na którym szklu prowadzić trzeba ołówek tak iest formia z tyłu tego szkła. Maiący szkło uczeń, pisząc lub rysować będzie podług podaney formy. Ktore to pismo gąbką mokrą tyle razy zetrzeć można, ile razy się nieuda, y ktore szkło tak dingo służyć może, aż dopoki się nieściłcze. Miejska on w swoim sklepie na *Nowym Mieście* Nro 332. Poiedyniczny kwadrat tego szkła sprzedaje się po Zł: 18. dubeltowy po Zł: 36. Dokładniejszą informacją obieciue dać osobom kupującym też szkła u niego.

Część VII. y VIII. Dziennika Handlowego iuż wyszła z druku, o ktore rac² JJ. PP. Prenumeratorem przyśluc z rewersami do Expedycyi Dziennika Handlowego będącey teraz na *Krakowskim Przedmieściu* w Kamienicy *Dyppontowskiej* Nro 454. Osobno zaś bez Prenumeraty te dwie Części razem złączone kosztują Zł: 3.

Pewna osoba, będąca na Redutach dnia 12. tego miesiąca to iest w niedzielę, zgubiła zegarek złoty z emalją popielatą trochę nadłuczoną z lancuszkciem stalowym, dwa kluczyki, jeden złoty płaski, drugi stalowy w baryłkę, y z iedną pieczątką złotą, na ktorey cyfra J. A. Ktoby o nim wiedział, lub znalazł, niechay referował się do *Węgrzyna* w Kamienicy *W. Szytkowskiej* na *Krakowskim Przedmieściu* naprzeciw Pałacu *Saskiego*, a będzie miał należytą nagrodę.

O PRA-
WY-
ESSENCYI

iak, i na

WDZIWEY.
BORNEY
HAMBURSKIEY.

co icy zażywać.

Już dawniey starałem się Łaskawego Czytelnika uroczyście obwieścić, że ta wyborna Essencya wynalazkiem iest jednego urodzeniem i majątkiem znakomitego Pana, i w nauce Lekarskiej arcy-oświeconego Człowieka, za której pomocą aż w pobożną starość z podziwieniem wszystkich nacyjczsze i nayniebezpieczniejsze leczył choroby. Czując zaś każdy-dziennie coraz barziej wzmagające się nieuchronne podeśzłego wieku słabości, a iako bez-dzietny żadnego prawego po sobie nie mając zostawić dziedzica, nieoszacowany sekret, istotną robienia sztukę, i do natury rzeczy naylepiey stosowany składania tey Essencyi sposob właśnie przed samą śmiercią Oycu memu wyiawił i powierzył pod tym warunkiem, aby on wszystkim upośledzonym na zdrowiu i zarotowania potrzebującym tę przedziwną Essencyą za sprawiedliwą cenę dostarczał. Ponieważ zaś uiszczenia tey zbawienney myśli przez kilka lat oczekiwala Powszeczność, widziałem się na reszcie przymuszonym na żądanie znacznych i niższych Osob. stateczny i doświadczony dla krzepienia chorych opatrzyć srodek, iakoż po Bogu to lekarstwo w barzo krotkim czasie rzadkie i niepojęte działa skutki; tak dalece; iż teraz już czterechsetny ośmdziesiąty trzeci czyni się nakład.

Ta Essencya sprawuie lekko i z niewypowiedzianą prędkością, i kiedy już wszystkie inne leki nie skutkuia i naytróskliwsze zabiegi daremne są, ta Medycyna leczy szczęśliwie, jedno-dwoch-trzech i czterech-dniowe tak zimne iako też gorące febry, parcia w bokach, białe i czerwone biegunki, nabrzmałość goleni, trzęsienie serca, mdłości, raka; świeże wywichhienia, zbyteczne hemoroidy, zastarzały kaszel, oziębienie żołądka, śledzionowe choroby, kamień, paraliż, darcie po kościach i podagryczne łamania, wszelkie chromoty, czy to z uderzenia, czy z inney iakieykolwiek trafiaiące się przyczyny, zawrot głowy, wszelkiego gatunku krosty, rumiatyzm, i zatrzymanie miesięcznych w białych głowach upławow, procz tego czarną melankolią, szalenstwo, kolkę, zatkanie maciczne, i żółtaczkę. Zaostrza chęć do iedzenia, i kto icy czasem tylko zażywa, ubezpieczonym zostaje na całe życie od wszelkiej zgniółści, apoplexyi, i fuchot, usmierza boleści w głowie i w członkach z gwałtownego porużenia, lub wyśkoczenia z stawow pochodzące, przeciwi się iadowitym truciznom, złemu powietrzu i morowej zarazie, nie dopuszczając żadney rzeczy szkodliwej w ciało człowiecze wpływać, przeczyszcza by też naygrubszą i naygorzey zepsowaną krew bez nacinania żyły, w tey mierze z Hamburgską Essencyą nie w porównanie iść nie może, ani żadna treść z lekarskich roślin wyciśniona, ani żaden zdrojowy napoy, przeto też i na weneryczne choroby, iezeli tylko przez długie za niedbanie głęboko się wnie wkorzeniły, pożytecznie usłuży. Doza czyli miara w zażywaniu zachowana być mająca wy-

razi

razi się nizcy przy czyszczeniu krwi, lecz po doznaniu wcześnijszego polepszenia, przepiście się więcej kropel. Dzieci pozbawia ta Essencya okrutnych morzyšk, i rozmaitego rodzaju robaków, i we wszystkich zgoła dziecinnych zaślabinianach nakształt złotej tynktury jest pomocna. Ręczy się każdemu za to, że ktokolwiek tę Medycynę z sobą nosi, i zawsze ma na pogotowiu, kiedy przypadnie potrzeba, obeydzie się bez porady cudzey, ani sobie zadawać powinien troski, gdyż w wszelkich przypadkach jedną szklanką tey Essencyi nowo-szerzące się choroby w sobie i w domownikach swoich umorzyć i oddalić potrafi, iak o tym własne zażywaiących tę Essencyą przekonano doświadczenie. Na ostatek uważać i to należy, iako rzecz ofobliwizą, że się do tey Medycyny nigdy nie przyzwyczaia aż do nalogu natura, przez częste zażywanie, pozostale tylko chorob zabytki ustawicznie się zagładzaią, kiedy tym czasem, iak wiadomo, każde prawie lekarstwo, im częściej bierane bywa, tym mniej Pacyentow zasila.

S P O S O B Y Z A Z Y W A N I A .

Cci, ktorzy w każdym razie do tey Medycyny iako do domowego ratowania się sposobu udawać się zwykli, trzy razy przez tydzień po 40 lub 50 kropel, w czymkolwiek się podobiorąc, mogą się nie tylko od wszystkich dopiero wyliczonych chorob ochronić ale też niezawodnie mde i nadwątłone siły ciała oczerstwić, pamięć umocnić, i iasność wzroku w długie lata zachować. Jeżeliby zaś mimo przewidzenie, takowi przypadkiem co przeciwnego w człorkach swoich uczuli, natychmiast wziąć mają większą nad zwyczaj dozę, n. p. 80 kropel, potom poleżeć przez godzinkę na łozku, tak aby się mogli zapociec, a przy pomocy Boskiej wszystkie niebezpieczeństwa, zwłaszcza przznaky apoplexy i letargu ustąpią. Przeto dziwnie dobrze o zdrowiu swoim zaradza każdy, kto tę Medycynę ktora wiele tysięcy ludzi w naywzplatwzych porotawala chorobach, i ktora od rożnych mądrych Medyków za wyśmienity i według medycznych reguł sporządzony medykament uznana jest i zalecona powłzechnie, na ten użytek obraca, dla ktorego nas nią Dawca wszytkiego dobrego udarował. Za icy dzielnością nie tylko ciało swoje od wielu zaraz szwankow i małym kosztem ocali, ale też tym nawet odeymie się cho-
ktorym się podlega, przy wyborze lekarstw ieszce nie dosyć doświadczonych.

i ci, ktorzy w czasie zaślabinienia tey medycyny na doręczu nie mają, zaraz co icy tylko uonają, biorą, wyiawszy w gorących febrach, kropel 80 w herbacie, potom na łozku dobrze się przyodziawszy blisko godzinę leżą, a przez ten czas medycyna w nich skutkuje. Jeżeli zażycie przypadło z rana lub w południe, to w dzieśc godzin po tym mogą 30 kropel, drugiego dnia znowu 80 kropel zażyć, i tak, uważaiąc stopnie natężenia choroby, kontynuować, czwyczynnie wszelka choroba by też nacyężby była uleczona, to ieszce należy przez dni kilka po obiedzie, lub przed wieczszą po 40 kropel zażywać. To zaś ma się rozumieć o chorobach nowych i niebezpiecznych, stare zaś, zakorzenione, i nieznacznie niszczące, tudzież od ofob zepsutey natury zaciągnione, coś więcej czasu i medycyny potrzebuią, iak łatwo domyslić się można. I ci iednak mogą się leczyć przez pot sposobem wyżey opisanym a po usmierzeniu co rano i co wieczor po 50 kropli kontynuować. Przeciwnie, ci, co cierpią trzęsienie serca, nagle mdłości, wymioty gwałtowne, hemoroidy zbyteczne, kaszel załtarzaly, zimno w żolądku, rznicie od kamienia, fuchoty, kolkę, i feby hektyczne nie mają potrzeby brać na poty 80 kropel, ale tylko z rana zażywać mają według mocy lub słabości kompleksy 50, i w wieczor kładąc się spać także 50 kropel.

ey mierze każdy człowiek własnym być musi Lekarzem, jeżeli po zażyciu tey Essencyi nie dozna, to znać że natura silna, i kropel przyczynić trzeba, a czasem też i sobie nałęczyc powinien, gdy tego widzi potrzebę. Można też kiedy żolądek nie, przez kilka dni ieden po drugim zaraz po obie dzie lub 40 wieczery każdy raz pel zażywać. Słowem na medycynę nigdy winy zganiac się nie powinno, dobroć słność skutku zawista od ugodzenia miary i liczby kropel według natury każdego, co tego zażywania miarkuje się. W tym przebraniu przynaymniej żadney okropności c się nie trzeba, bo zamiast co inne lekarstw gatunki chorych oflabiaią, ta Essencya do siebie cudowną własność iż oddalając nayszkodliwsze choroby, siły utwierdza i ia, zarowno naydelikatniejszy temperamentu ludziom, zgrzybiałym starcom i ma-
niemowlętom zadawana. Z dziećmi podobnieć się postępuie, z tym atoli ostrzeże-
że z bacnością na wiek ich, krople się wydzielaią, Dziecięciu dwóch-tygodniowemu
od 6 do 8 kropel, dwóch-letniemu od 10 do 12, i. t. d. w czym, kto chce w
lub w herbacie.

NB. Zażywanie tej Essencji dla przeczyszczenia krwi, czyni się na wiosnę i w jesieni, a trwa przez 10 aż do 14 dni, według konstytucyi ciała. Doza rano i wieczor 60 kropel zawierać w sobie powinna, przy tym można miernie iść i pić, cokolwiek pośilnego i od wszelkiej sirowości wygotowanego jest, iakoż zaiste nie dla człowieka zdrowiem cieszyć się pragnącego statecznie poradzić się lepiej nie może iako przywykniecie do naypospolitszych pokarmow. Jeżeli się to nie otrzyma, każda niemal potrawa żaladek struć, i cerę odmienić może. Tak to jest, nikt bez tej uślisności nie potrafi się zahartować tak, aby się mógł chlubić z tego kompleksa, lub mocą celować, i mocnym wyrownać, każdemu zaś szczęśliwie skutki obiecuje, jeżeli tej Essencji po 50 kropel w potrawie sobie niezwyčajny zażywać będzie. Uważać należy w febrach zimnych, że im trzeba trzy razy naturalnego biegu pozwoić. Ma na to dawać wzgląd Pacjent, czy się febra wcześnię czy nierychłę przybliża, aby gdy go po czwarty raz napadać będzie, wiedział zapewne, o ktorey zaczyna się gozdzinie. Ta wiadomością uprzedzony weźmie nieiako poł-godziną pierwey dzieli go febra czwarty raz trząść zacznie, 80 kropel, i ukladzie się na łożku lepiej niż zwyczajnie nakrywşy się. W tej godzinie wytrzyma w prawdzie Pacjent febrę daleko cięższą niż wprzod kiedy miewał, lecz to samo znakiem będzie, że ią Medycyna do razu gubi, i ze szczętem wytepia, po uśmierzeniu przez kilka dni w wieczory i w południe 50 kropel kontynuować będzie, dopiero pozbywa się wszystko niebezpieczeństwo. To się rozumie o dwocdniowych febrach, do ktorych od 1 aż do 3 lub 4 dni więcej czasu potrzeba; i lubo takowe febrы niebezpieczne bywają są jednak do uleczenia tak łatwe przez tę Essencją iak i pierwsze, ale do zażywania medycyny łączny trzeba dyetę, zwłaszcza około dzieli troskliwy porusza się dozór, aby żadney sirowizny i niedowarzonych pokarmow, iako to jabłek, gruszek, sioniny, iay i mleka w ogolności zaś niczego nad to nie iedli. Procz tego sadzę nie od rzeczy przytoczyć tu uwagi godną okoliczność ktorey dla szczegolności między zwyż wymienionymi chorobami nie dosyć doiknęliśmy a ta jest następująca; że ta Essencya ma w sobie coś barzo czynnego do zapłodzenia dzieci, ponieważ Męszczyzny dziwnie wzmacniając i nasienie w nich mnoży, i wszystkie oboiey płci redzeniu szkodzące choroby przez 8 aż do 14 dni nieprzerwanie zażywana według więkşey lub mnieyszy słabości, świeżey lub zadawnioney, to jest z rana po 60 kropel, w wieczor po 70 biorąc z kretesem zgładza. NB. Leczenie się Męszczyzny i Kobięty powinno być razem czynione. Pośpiesza i ułania ta medycyna pologi Matek wzięta w boleściach po 80 kropel szypiey nad uwierzenie, iako ma to wiele listow many, że Panie, ktore się ciężarem przy porodzeniu straszliwie męczyć muszą, po tej medycynie z podziwieniem obecnych natychmiał z brzemion rozwiązane zostaly. Po rozwiązaniu daie się Położnicy 40 aż do 50 kropel, to ią krzepi i czyści, naymnieyszych po porodzeniu nie sprawując dolegliwości, i dziecię wolne jest od okropnych przygod. Jeżeliby zaś Położnica rzeźwa była, i zażycia tej Essencji nie potrzebowała, a dziecię miało się złe, i nie mogło się uspokoić, tedy daie mu się z do 3 kropel w matczynym pokarmie, za tym ustaia morzyśka, i nie maż przyczyny bać się o zdrowie dziecięcia. Drugie ciężarne Panie, chociaż różnemi czasy niewczesne miewaly pologi, mogą przez zażywanie kiedy niekiedy tej Essencji, w przywoitey porze rozwiązane być z brzemienia i wszystkie fałszywe dolegania ukoić. W ogolności, medycyna ta nad wyraz służąca jest dla dzieci. Trafia się częstokroć, że małe dzieci zwiiają się w kłębek, i krzyczą, a nie można zgadnąć, co się z nimi dzieje, i co im dokucza, na ten czas dana ta Essencya w ćwierci godziny uklada wszystko, co placzow ich było przyczyną, dzieci po kropkach usypiają smaczno, i chowają się zawsze żywe i rażne tak iż Rodzice nie wiedzą czy dzieci mają. Rosłeyşym nieco dzieciom iako też tym, co po 12 i 15 lat mają, kiedy smutne i nudne z twarzy wygladają, albo gdy sami na co narzekają, daie się przy zabieraniu się na spoczynek kilka kropel lub kilkanaście według lat, iak się wyżey okazało, i to nie może szkodzić, chociaży się też w ugadzaniu dozy chybiło, i owszem lepiej zawsze więcey niż mniey kropel zadawać. Pielęgnią się przez to zdrowe, w bez-ustanney czerśtwości kwitną iak roże, i nie trzeba się lękać, żeby ich się ospa lub odra nie ięła. Wszakże, gdyby się i te krofty wysypaly, nie maż skutecznieyszego na nie medykamentu, iak taż sama Essencya, ponieważ ona ie rozpędza krotkim czasie, ona serce rozweşla i od wszelkiej nieprzyjemności tudzież zranienia waruie.

NB. Powiedziało się wyżey, że ta Essencya sprzeciwia się truciznom. To się powinno rozumieć tak, że ten, co ię zażył, nie tylko od godziny do godziny od wszelkiego utrucia bezpieczn jest, ale też gdyby trucizna tak sztucznie sporządzona była, aby dopiero w kilka lat po zażadaniu

zadaniu iad swoy zaczynała wywierać, zażywszy tey Essencyi (co zawisło na potroynym poceniu się po 80 kroplach, a można przez niciaki czas z rana i w wieczor po 50 naymniejszy odrobina z niey nie ofoi się w nętrznosciach, ponieważ główna tey istoty cnota iest, iż nie nie znosi, cokolwiek ciała ludzkiego zdrowie uszczerbić może. Ztąd sprawiedliwy wniosek następuje, że kto icy często zażywa, lub co szkodliwego w sobie postrzegłszy, zaraz icy pewną dozę kropeł weźmie naturalnie przy Boskiej pomocy nigdy chorować nie może, doświadczyli tego zacni ludzie, na których zaufności i rzetelności polegać mogę. Na ostatek proszę, żeby tey Essencyi z prostemi lekarstwami nie mieszać. Ci co się znają na cnotach tey medycyny nie mogą icy dożyć wychwalić i oszacowac, nie ma ona rowney sobie, zważając mianowicie, że w wyszczególnionych chorobach, niech będą Osoby naydelikatniejszyey komplexyi, rozmaitym kształtem, i z wszelką regularnością działania swoje tak odmienia iak sobie chorzy życzą. Na szcze, i na to obezrzec się ieszcze należy, że przez oznaymienie tey medycyny dwa celniejszye warzystwu ludzkemu ofiarują się pożytki, pierwszy że aż do dnia dzisieyszego tyścacyz odających medykamentow częstokroć z niebezpieczeństwem zdrowia doświadczac było potrzeba, ten iest łagodny i pewny, drugi, że zamiast co przedtym kuracya główney iakiey choroby, czy się szczęśliwie czy nieszczęśliwie wydarzyła, kilka set złotych kosztowała, gdy tym czasem ninieyszą medycyną, za 3. 6. 9. złotych podług własności chorob pomyślnie, i w małym czasie przeciągu, iak wżedy dozna wanożądanych skutkow dokazać można. Przy czym ieszcze raz ostrzedz mi przychodzi, że ten co opis a nego skutku nie znajdzie, wiedzieć ma, iż barzo mało zażył, a zatym więcej mu zażyć trzeba, ta przestroga iako pierwiza i nieomylna zawsze na tkwić w pamięci.

NB. Ta medycyna wieczyście dobroć swoię zachowuie, i chociaż w zimnym powietrzu pomięszana i mętna być zdaie się, wystawic ją tylko do słońca, lub w ciepłym pokoiku w szklanym naczyniu potrzymać, odbiera pierwotną czystość, w tym tylko ma być pilny dozor, żeby saszka nowym korkiem przytkana była. Ta cudowna Essencya prawa i szczerza znajduie się we wszystkich naystawnieyszych Europeyskich Miałtach w Polfcze dostanie icy w Krakowie na Grodzkiej Ulicy u Ignacego Grebla, przedaie się lotowa czarna saszeczka po Złotych 3, którą tu z wszystkiemi przywilejami pożyła sam Jmć Pan Fryderyk jenny Autor z Hamburgu.

Ponieważ docieczono, że toż Uwiadomienie do obcych Medykamentow przyłączenie bywa, zapobiegając fałszowi, osądziłem za rzecz koniecznie potrzebą pieczęć z wiszącami u saszczek pieczęciami zupełnie zgodną na terażnieyszym uwiadomieniu przyłożyć, z ostrzeżeniem, że iezeli te cechy nie są do tamtych podobne, Medycyna nie powinna być uznana za prawą i szczerą wyborną Essencyą Paaa Fryderyka jenny.

My **JOZEF Drugi**, z Laski Bożey, Obrany Rzymski Cefarz, Wszelkiemi Czasy Pomnożyciel Państwa, Niemiec y Jerozolimy Król, Wspót Rządca y Dziedzic Następcy Tronu, Królestw Węgier, Czech, Dalmacyi, Kroacii y Sławonii, Arcy-Xiąże Austryi, Xiąże Burgundu, y Lotharyngii, Wielki Xiąże Heturgi, Wielki Xiąże Siedmiogrodzki, Xiąże Medyolanski y Baru, Xiąże Hrabia Habszburgu, Flandryi y Tyrolu &c. &c.

Oznajmujemy publicznie tym Listem, y wiadomo czyniemy Każdemu, iż Nam *Szwersa Dzieci y Sukcesorowie*, z Altony przy Hamburgu, iako nay unienieny przetożyli, iż onym pod Dzieciątym Wrzesnia 1764, od Nayiasniejszego Oycy Naszego, Naychwalebniejszey Pamięci Jego Cefarskiéy Mści. **FRANCISZKA**, Cefarski Przywilej, do Effencji Cudowney, na Lat Dzieście naymitościwiéy iest udzielony; Jako zaś w Krótee Temu Decennium s Konczyścié przychodzi, a Suplikanci z prawdziwéy Luzzi mitości, gotowi są, Te Cudowną Effencją, dla Dobra publicznego preparować, y wszędzie znown w Miałtach Świętego Państwa Rzymskiego przedawać karać; więc upraszali Nas, iako naypokorniey, wspomnieni Szwersa Dzieci y Sukcesorowie; abyśmy iako Naymitościwiéy uważając nieoszacowane skutki, Tey prawdziwéy Effencji, onym Renowacją, y Extensją, wspomnionego Cefarskiego Przywileju, a Lapfu prioris, na drugie Lat Dzieście udzielić naytaskawiey raczyli.

Gdys My więc Naytaskawszy wzgląd mieli na nayunieniszą przyzwoitą Prozbę wspomnionych Szwersa Dzieci y Sukcesorów, y Onych przed Nami zachwalone, a podług okazanych wiary godnych Świadczeń, przez wspomnioną Effencją uskutkowanych zleczenia, więc dobrze namysłiwyszy się, z dobrą Radą y Wiadomością, onym Te Cefarską taskę wyswiadczyliśmy, y onym wspomnionego Cefarskiego Przywileju na drugie lat dzieście extensją uczyniliśmy; pozwalamy y zezwalamy onym, Zupetnością wtadzy Rzymsko-Cefarskiéy, tym oznajmiając, mocą Zego Listu, tak y tym Kształtem, iż oni wiecéy razy wspomnieni Szwersa-Dzieci y Sukcesorowie, wspomnioną Effencją Cudowną, iezże lat Dzieściegwiaź, a Lapfu priorum, w Świętym Państwie Rzymskim famitylko robic y preparować, pod swoią Pieczęcio y Znakiem, w wielkich y matych Boteleczkach, wydawać, tam y ondzie mieć na sprzedaż, y przedawać kazać mogą, y moćmają, bezwszelkiey od Kogokolwek przeszkody.

Rozkazujemy przeto, wszystkim y każdemu, Elektoróm, Xiążetóm Duchownym y Świeckim Pralatóm, Hrabioóm, Baronóm, Ryeczóm, Stugóm, Kraiowym Marszałkóm Kraiowym Starostóm, Kraiowym Rządcom, Starostóm, Rządcom, Prokuratoróm, Namiestnikóm, Urzędnikom, Kraiów Sędzióm, Soltysóm, Burgmistrom, Sędzióm, Radcom, Mieszczanom, Pospolitościóm, y innym wszystkim Naszym y Państwa Poddanym, y Wiernym, Któreykolwek Godności y Stanu Będą, ofobliwiey zaś wszystkim Medikóm, Aptekarzóm, y Lekarzóm, Materialistóm, Kramarzóm, Stręcielióm, y tym podobnym; Zupetnością Wtadzy Rzymsko-Cefarskiéy, pod kara Dwudziestu Grzywien łutowego Złota, Którą Každy, ileby razy temu się zprzeciwit, Nam potowę do Naszey Cefarskiej Komory, a druga potowę onym Szwersa Dziecióm y Sukcesoróm, nieochybnie zapłacić, podpadać powinien, w tym łurowo y chcemy; aby onym wczasie dalej wyznaczonych Dzieściu lat, a Lapfu priorum, w Preparowaniu, y Przedaży, tey Effencji Cudowney, naymniey nieprzezkadzali, ani to czynic innym niedozwalali, ani, ani Wy, ani inni z Was famych, lub kto inny przez Was, wiecéyrazy wspomnioney, podobną Effencją robic miał na sprzedaż, rozszyrzacz, przedawacz, ani to Komu innemu czynic dozwalacz, zadnym sposobem, zadną drogą, wżyltko to pod unikaniem Naszey Cefarskiej Nietaski, y wspomnioney Kary, iako też utracenia takowey waszey Effencji, którą to, oni Szwersa Dzieci y Sukcesorowie, za Pomocą y Przytożeniem się každyéy miycscowéy Zwierzchności, gdzie tylko takowe faszycywe, y po oszustowsku na podobienstwo robione Effencie z naydą, zaraz swoią w tasną mocą, zabiora dosiebie, y z temi podtuy własnéy woli, y upodobania postąpić, y uczynic wolno mają, bezwszelkiey od Kogokolwek przeszkody.

Na Dowod Tego Listu, przypieczętowano Naszą Cefarską wiszącą Pieczęcią co daną iest w Wiedniu, Dwudziestego Pierwszego Miesiaca Grudnia, poński petnym Urodzeniu Chrystufa, Pana Naszego y Zbawiciela, w Tyfącznym Siedmsetnym, Siedmdzieciątym Drugim; Panowania Naszego Dziewiątym Roku.

J O Z E F.

Ut. R. Xiąże Kollaredo.

Ad Mandatum Sac. Caf.
Majestatis proprium.

Franciszek Irzy de Leykam, mpp.

Os 113 - III / Ad. 28

TRZECHSETNE CZTERDZIESTE Y PIERWSZE

UWIADOMIENIE

O uprzywileiowaney łaskawie od Nayaśnieyſzego Cefarza IMci,
Krola Francuſkiego, Krola Prufkiego, y Krola Suedſkiego.

CUDOWNEY ESSENCYI

Iak y na co iey używać trzeba.

ESsencya ta, leczy łatwym bardzo y prędkim ſposobem, nawet po użyciu iuż różnych lekarſtw, które pomagać niechciały, wſzystkie codzienne, dwu, -trzech- y czterodniowe febry, gorączki, pleury, biegunki, diſſenterye, puchlinę nóg, Palpitacyą ferca, obrzydli-woſci, piekielny ogień, womity, krwią charkanie, zaſtarzały kaſzel, oziębienie żołądka, chorobę ſledziony, kamień, podagry wſzelkie, bądź od paraliżu, bądź z innych przyczyn władzy odięcia, zawrót głowy, wſzelkie oſypania, oplawy, y zatrzymane mieſiąccki, nad to melancholia, ſzaleńſtwo, kolki, obciążenie macicy, y żółtaczkę. Do iedzenia wyborny ſprawia apetyt, y ſte iey czaſem tylko używa, może bydź przez całe życie od zgniłoſci, paraliżu, y ſuchot nawet beſpiecznym, głowy y członków bóle, w krótkim czaſie uſmierza, choćby też z przedzwignania ſię albo z zwichnienia przypadły, truciźnie, złey aurze, y powietrzu ſamemu odpór daie, żadnych bowiem w ciało ludzkie, złych nie dopuſzcza humorów, łatwym bardzo ſposobem, bez krwie puſzczania, w krótkim czaſie zſiadłą krew czyſci, w czym z żadnym yoił napoiem, ani wody kuracyą porównać ſię nie może, dla tego też w niektórych chorobach, galanteryi gdy ieſzcze nie bardzo ſą wkorzenione, fkutecznie użyć iey można. Dofis iey w czyſzczeniu krwi ieſt opiſana. żeby zaś prędzſzy fkutek naſtąpił, dla tego więcey ſię kropel naznacza. W dzieciach bóle, y robaki wſzelkie wypędza, y w wſzelkich innych przypadłych chorobach, równy ma z złotą tynkturą ſzacunek; zkąd każdy upewniony bydź może, iż kto lekarſtwo to uſtawicznie w domu ſwym tryma, y ſiebie y ſwoich, od wielu chorób, przy pomocy iego zachowa, iak doſwiadczenie, każdego o tym z podziwieniem przekona. Nakoniec za rzecz oſobliwſzą, y to uważać należy, że ſię natura do lekarſwa tego nigdy nie przyzwyczai, ale gdyby nawet y codziennie zażywane było, zawſze ſkutkuie, z amiaſt, że inne lekarſwa, iako wiadomo, będąc przez kilka dni zażywane, choremu iuż pomagać nie zwykły.

U Z Y W A N I E.

CI, którzy lekarſwa tego uſtawicznie, iak domowego zażywaia, trzy razy go w tydzień po 40 aż do 50 kropel w czym ſię podoba biorąc, mogą ſię nie tylko wſzystkich wyżej wſpomnionych chorób uchronić, ale też nad to ciało ſwoie w czerſtych ſiłach, nie porównaną pamięć, y wſrok czyſty oczu aż do naypoźnieyſzego wieku zachować. Gdyby zaś, nad ſpodziewanie, potym w ciele ſwoim co złego pomiarkowali, w tym razie, na tychmiaſt, znaczneyſzą dozę, to ieſt 80 kropel wziąć maia, potym tak ſię w łóżku położyć; aby ſię ſpocić mogli, na ten czas przy Bożey pomocy, wſzystko zło, oſobliwie też nagabania paraliżowe, y ſpiączka uſtąpić muſi. Zaczym iak bardzo każdy zdrowiu ſwemu pomaga, kiedy lekarſwa tego, którego dobre fkutki, nie tylko wiele tyſięcy ludzi, od nayniebeſpieczneyſzych chorob uwolniły, ale też które od wielu rozumnych Lekarzów za dobre, y podług Doktorſkich prawideł, za należyte zaprawne lekarſtwo ieſt zalecone, na to używa, na co go Dawca wſzego dobrego, udzielił. Tym ſposobem nie tylko ciało ſwoie, a to małym bardzo koſztem, od wielu chorób zachowa, ale też oraz y temu niebeſpieńſtwu zapobieży, któremu częſtokroć, przy obraniu nie doſć wyprobowanych, lekarſtw podlegamy.

Drudzy

Drudzy w chorobie swoiey lekarstwa tego przy sobie nie mając iak tylko go dostaną, oprócz w zimnych febrach, zaraz wziąć mają, 80 kropel w herbacie (która podług doświadczenia lepiej w tey mierze służy) przykrywszy się przynajmniej godzinę w łóżku poleżać, zeby lekarstwo tym czasem skutkowało. Jeśli to zrana albo koło południa się dzieie, tedy po 10 godzinach mogą zażyć 30 kropel, na drugi dzień zaś znowu 80, y tym sposobem, jednak podług okoliczności choroby kontynuować, po policie, po trzechkrotnym, po 80 kropel zażyciu, najcięższa choroba ustępować zwykła. Która gdy choć już ustąpi, ieszcze przez kilka dni, po obiedzie lub po wieczery, po 40 kropel zażywać trzeba. To rozumieć się ma w nowych y niebezpiecznych chorobach, w starych zaś y wkorzenionych, albo którzy naturę zepsutą mają, iak każdy łatwo pojąć może, y czasu y lekarstwa więcej potrzeba, Ci mogą także iakośmy wyżej powiedzieli; potów kuracyi użyć potym zaś po 50 kropel co rano y wieczór brać powinni, przeciwnym zaś sposobem ci którzy palpacyą serca, obrzydliwość, womity, krwią charkanie, zażarzały kašel, oziębłość żołądka, kamień, zawrót, kolkę, y suchotne febry cierpią, nie potrzebują brać 80 kropel na poty, ale tylko co rano, podług mocy, lub słabości natury 50 y wieczór także spać się kładąc 50 kropel. N. B. W tym razie każdy swoim własnym bydź musi lekarzem. Jeżeli skutku nie dozna, to znakiem, że natury iest mocney, y więcej kropel potrzebuie, dla czego liczbę ich pomnożyć, albo podług potrzeby zmniejszyć powinien. Nie mniej także, gdy się żołądek nie w dobrym znajduje stanie, można przez kilka dni wciąż, zaraz po obiedzie y po wieczery, zażyć po 80 kropel. Iednym słowem lekarstwo nigdy nie winno, y od tego tylko zawisło aby liczbę kropel podług natury swoiey utrafić; co każdy z doświadczenia wymiarkować bardzo łatwo może. W czym niczego wcale obawiać się nie trzeba, gdyż zamiast, że inne pospolite lekarstwa, człowieka osłabiają, tę przedziwną ma własność, iż przy zniesieniu nayniebezpieczniejszych chorób, potężnie wzmacnia, dla czego też w naydelikatniejszych naturach, starym wcale ludziom, y najmniejszym dzieciom, skutecznie z wielkim podziwieniem dawano. Z dziećmi podobnymże także sposobem postępować sobie potrzeba, tylko liczbę kropel podług lat żeby miarkować. Dziecięciu od kilku niedziel, daie się 6. aż do 8 kropel, od iednego aż do dwóch lat, 10 aż do 12 kropel y tak daley, w czym się podoba, iako to w mleku albo herbacie.

NB. Kuracya czyszczenia krwi na wiosnę y w iesieni czynić się zwykła, y trwa 8. 10 aż do 14 dni, podług Konstytucyi ciała. Doza bierze się co rano y co wieczór po 60 kropel, można przytym pomiernie iść y pić co się podoba, iakoż bez wątpienia, nie człowiekowi dostatecznego zdrowia lepiej służyć nie może, iak gdy się do wszystkich potraw przyzwyczai. Gdy to nie iest, to iedna, niezwyuczayna mu potrawa, ciało iego z alterować y w chorobę wprowadzić może. To najmniejszey wątpliwosci nie podlega, y kto sposobu tego ne zachowuie, mocney natury ani bydź może, ani iey się kiedy spodziewać, iednakże każdy co po niezwyuczayney sobie potrawie, 50 tey essencyi kropel weźmie, może sobie poprawę obiecować.

W zimnych febrach to uważać należy, aby trzy razy paroxyzm odbydź. Chory dać powinien baczenie, o którym się czasie febra poczyna, aby gdy do czwartego razu przyidzie, pewnie początku godzinę wiedział. Będąc już o niey upewnionym, gdy febra już ma czwarty raz przypadać, około na pół kwadransa przodem, ma wziąć 80 kropel, y w łóżku godzinę poleżeć, nieco się lepiej iak zwyczajnie nakrywszy. W tenczas chory, dostatek wprowadzie, znacznie mocniejszą iak miewał febrę, co atoli znakiem iest, że ją lekarstwo zupełnie znosi, y za iednym razem odpędza; potym przez kilka dni, po wieczery lub po obiedzie po 50 kropel brać trzeba, a tak choroba już wcale ustąpić musi. To rozumieć się ma o dwu-dniowych febrach, iedno-trzech y cztero-dniowe więcej czasu potrzebują; y lubo te są niebezpieczne, przecież tak łatwo się przez tę Essencyą kurują, iak y pierwsze, dobrej tylko dyety wyciągają, ofobliwie przy dzieciach dozoru, aby nie gotowanego pokarmu, iako to: iablek, gruszek, stoniny, iaiec y mleka wcale nie, albo przynajmniej nie nazbyt iadły.

Potrzeba tu ieszcze iedną przedziwną okoliczność, którą dla szacunku iey między wyżej wspomnionemi, umyślnie nie namieniliśmy chorobami ofobno przytoczyć; ta zaś na tym należy:

należy: że Effencya ta do płodu dzieci coś osobliwego w sobie zawiera, Męszczyzny ze wżech miar nie pospolicie wzmacnia, y wszelkie w męszczyznach y kobietach przeciwnie płodowi znajdujące się choroby, po 8 lub czternaśtgodinowey kuracyi, podług świeżego lub zaftarzałego przypadku, zupełnie znosi, biorąc z rana 60 a na wieczór 70 tey Effency kropel. NB. Kuracyi zaś tey razem y mąż y żona zażywać maia.

Nad to porodzeniu, byleby tylko zaraz bóle pomiarkowawszy, 80 kropel iey zażyć, nad mniemanie łatwym y prędkim sposobem pomaga, iako w tey mierze znajduie się listów świadczących, że kobiety, które się pospolicie przy rodzeniu kilka dni nędznie męczyć musiały, po tym lekarstwie z podziwieniem wszystkich przytomnych natychmiast rozwiązane zostały. Po rozwiązaniu dać położnicy 40 aż do 35 kropel: to ią wzmacnia y czyści, żadnych potym bólów nie sprawiaie, y dziecko od wszelkich szkodliwych przypadków bezpieczne znajduie się. Kiedy zaś położnica iest zdrowa, y zażycia tey effencyi nie potrzebuie, a dziecięby niepokoyne było y zle się miało, tedy dać mu 2 az do 4 kropel, w macierzystym mleku, przez co wolney spokojności nabywa, y wszelką szkodliwość na tychmiast znosi. Drugie ciężarne kobiety kiedy niekiedy iey zażywaiąc, choćby iuż dawniey wiele poronienia miewały, mogą sobie wczesne rozwiązanie obiecować, a przez to wszelkich fałszywych przy poronieniu bólów uniknąć. Osobliwie zaś lekarstwo to podobnież iest dobre y dla dzieci. Małym dzieciom, w tenczas gdy płaczą, a niewiedzieć co im dolega, tey Effencyi dawszy, tedy w kwadransie to co im płaczu przyczyną było wypędza; dzieci takie maia wolną spokojność, są wesole, tak dalece, że zda się iak gdyby małych dzieci nie było w domu. Nieco zaś większym y tym co 12 y 15 lat maia, postrzegłszy, że im pomieszanie iakieś z oczu wygląda, albo fame się skarżą, gdy spać idą dać im kropel podług lat, iakośmy wyzey opifali, y nic nie może szkodzić, kiedy podług okoliczności da im się nieco więcej raczey, aniżeli mniey kropel. Tym sposobem w statecznym utrzymuią się zdrowiu; kwitna iak róże, y nie można się spodziewać, aby tym sposobem krofty y strupy im co zaszkodziły. Gdyby się te y wysypały, to przeciwko nim lepszego niemaż lekarstwa, iak taż sama Effencya, zwłaszcza że ie przez moc wypędza, serce uwalnia y od wszelkiej przeciwności zachowuie, a przytym o nic trofkać się nie maż racyi.

NB. Lekarstwo to zawsze iest dobre, chociaż na zimnie mętne się zdaie, z tym wszytkim w ciepłej aurze, lub w ciepłej izbie we szkle go postawiwszy, będzie znowu tak iak było klarowne; na to tylko dać trzeba bacznosc, żeby flaszka nowym korkiem zatkana byla.

Effencya ta wedlug opifania y ogłoszenia Niemieckich Kommissiantów znajduie się prawdziwa y Niezfałszowana w Lwowie u Jmsć Pana *Jana Ignacego Wemmera*, u Warsaw *Michael Gröll*, y *Joh. Ant. Krüger*, u Craccaw *Joseph Hietzger*.

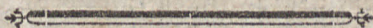

Ponieważ dowiedzielismy się, iż te okazania do Cudzym Lekarst w zażywają, więc za rzecz potrzebną uznalismy, Tę Pieczęć, Która takaż iest, iak y u Flaszeczek wisząca, pod tymi okazaniami drukować kazać, z tym dodaniem, iż gdy tę znaki niezgodzą się wszystko fat szem iest.

UW I A D O M I E N I E

O WYŚMIENITYCH WŁASNOŚCIACH Y SKUTKACH
FRANCUZKIEGO

BALSAMU NA RANY.

Naywiększe częstokroć nieszczęście dla ranionych na wojnie w potyczkach, w obłączeniach y w podróżach, że zaraz ręką Cyrulika opatrzeni być nie mogą. Naymnieysze rany y obrażenia stają się przez to dla opóźnienia czasu y należytych sposobow niebezpiecznymi y często weale śmiertelnymi. Lekarstwo więc, które zatym wygodnie każdy z sobą podczas Kampanii czyli wojny prowadzić, y używać onego w przypadkowych ranieniach może, szczęśliwym zaiste jest wynalazkiem dla ludzkiego narodu. Balsam zaś ten takowym jest lekarstwem, które wygodnie z sobą każdy prowadzić y w nayniebezpieczneyzych ranieniach wygodnie używać może, y uleczyć nim y zagoić wszystkie rany, gdzie kość nie naruszona, a jeżeli naruszona kość, tak długo bezpiecznie nim ranę opatrywać poki sposobnego nie nabędzie Cyrulika. Przez wiele doświadczeń zawżę w kampaniach przy ranach, stłuczeniach, zapaleniach, krwie uchodzeniach y wzrodach zewnetrznie zażywany sam przez się bez przykładania innych plastrów naywspanialsze pokazywał skutki, a zwłaszcza pod czas ostatniej wojny Niemieckiej w różnym Woysku z naylepszych na Rany zdał się być Balsamow. Wewnetrznie zażywany po łyżeczce do Arbaty, wielki miewał skutek w gorączkach, zgnitych febrach y krwie plwaniach. Nadto by była rzecz obszerna opisać wszystkie jego wspaniałe własności y skutki; przez doświadczenie sam się chwalić będzie. Używanie tego Balsamu jest następujące.

1) Wszystkie Rany cięte, lub pchnięte od uderzenia czyli upadnienia albo też od postrzału w krotkim czasie uleczone nim być mogą. Zmoczywszy nim 2. 3. lub 4. razy składany szmat płocienny, przyłożyć do Rany y zawiązać białą chustką lub wstążką; Zawiązanie takowe zostawić

Ex-113-14-1001.29

3. lub 4. dni y lać na nie co dzień kilka razy pełną łyżkę tego Balsamu, a Rana w krotkim czasie, ieżeli tylko obrażenie iest w samym ciele bez naruzienia kości, bez wszelkiego ropienia zagoi się. Zapalenia albo innych niebezpiecznych przypadkow do Rany ten Balsam nieprzypuści.

2) Rozdziela y rozpędza ten Balsam przy ściśnieniach y upadnieniach wszystkie zbiegłą wystąpioną z żyły y zastanowioną krew, a to w krotkim czasie kiedy szmatami nim polanemi pilno ciepło albo zimno obrażone opatruią się miejsca, powtórzywszy często przerzeczone polanie.

3) Używany wzywz wyrażonym sposobem uspokoia przy Ranie, gdzie żyła krwista naruzona, wszelkie gwałtowne uchodzenia krwi, a na koniec.

4) Jest na wrzody po ranach albo innych znacznych obrażeniach na poź z wodą mieszanym wspaniałym do uleczenia onych lekarstwem.

5) Przy Ranach, gdzie kości naruzone, może także skutecznie być zażywany, byleby wprzód Cyrulik sposobny zgruchotane kawałki kości albo porządnie ułożył albo też wcale precz oddalił. Używanie onego iest wszędzie iednakowe bez wszelkich innych sposobow y plastrów polawszy tylko nim pilno Ranę albo też szmat nim polany do Rany pilno przykładawszy. Pożądana y skutecznaby więc rzecz była, gdyby każdy Feldszer albo Officer w polu kilka flaszek miał z sobą zawsze tego Balsamu. Ponieważ z tak wysmienitych zrobiony iest ingrediencyi, że nawet służy do uchronienia się wielu chorob.

6) Codziem *wewnątrz* po łyżce w wodzie albo arbacie zażywany, być może, gdzie udziela *krwi balsamowa moc, y rozpędza* w kampaniach często postrzeżoną skłonność krwi do zgnilizny, a zatym przy gorączkach barzo iest skuteczny. Przy Ranach wewnętrznych, gdzie krew przez *gębę, przez ślolec* albo *urynę* odchodzi, co dzień po łyżce iedney w arbacie zażywany pewną będzie pomocą. Krotko mówiąc własności, skutki, y pożytki tego Balsamu nieskończenie są wielkie. Naywiękfi Lekarze Francuzcy aprobowali go. Na to na powszechnie dobro taka mu iest dana cena, że go każdy ubogi y bogaty używać może.

Zapieczetowana butelka kosztuje Zł. 2. Dostanie tego Balsamu w Warszawie w Księgarni GRÓLLOWSKIEY Nadworney J. K. Mci w Marywilu Nro. 20.

N a c h r i c h t

von den vortreflichen Eigenschaften und Wirkungen
des Französischen
W u n d - B a l s a m s.

Es ist öfters das größte Unglück für Verwundete, im Streit, Krieg, in Belagerungen, und auf Reisen, daß sie nicht sogleich durch die Hand eines Wundarztes verbunden werden können. Die kleinsten Verwundungen und Verlegungen werden daher oft wegen Versäumnis der Zeit und der gehörigen Wundmittel tödlich, und die grössern und beträchtlichern um so gefährlicher. Ein Wundmittel, das demnach in Campagne ein jeder bequem bey sich führen, und bey allen in einer Campagne sich ereignenden Verlegungen leicht gebrauchen kan, ist daher eine heilsame Erfindung und Entdeckung für das menschliche Geschlecht. Geaenpärtjaer Wund Balsam ist von dieser Art, und kan sich jedermann, vermittelst dessen Gebrauch, in den gefährlichsten Verlegungen, in so ferne sie nur fleischigte Theile betreffen, selbst heilen; ja auch im Fall dabey Knochen und andere Theile verleset worden, sich doch damit so lange sicher verbinden, bis die Hand des Wundarztes dazu kommt. Er hat durch eine lange Reihe von Erfahrungen jederzeit bey Campagnen, in Wunden, Quetschungen, Entzündungen, Blutstürzungen und bey Geschwüren, äusserlich gebraucht ohne Anwendung aller Pflaster und Salben bios allein, die herrlichsten Curen und Wirkung gezeigt, und sich als eines der größten Wund-Balsams bey vielen Armeen im letzten Deutschen Kriege bewiesen. Auch innerlich, Theelöffel-weise mit Wasser eingenommen, hat er herrlichen Nutzen in hitzigen, faulen Siebern und in Blutstürzungen gehabt. Es würde zu weitläufig seyn, alle dessen herrlichen Eigenschaften und Wirkungen zu erzehlen; durch Erfahrung wird er sich selbst loben. Der Gebrauch dieses Wund-Balsams ist folgender:

1) Können alle Wunden, sie mögen gehauen oder gestochen, oder durch Stoß und Fall, oder auch durch Schuß angebracht worden seyn, damit in kurzer Zeit geheilt werden. Man benetzt mit diesen Wund-Balsam nur einen doppelt, drey- oder vierfach zusammen gelegten Lappen von Leinwand, legt ihn auf die Wunden, und besetztet darüber eine Binde, oder ein Schnupfsuch, oder sonst ein Band. Alsdenn läßt man diesen Verband drey oder vier

Tage liegen, und gießt auf denselben täglich etliche mahl einen Löffel voll von diesem Balsam, so wird hierauf die Wunde in kurzer Zeit, und ohne alle Eiterung, wenn nur fleischigte Theile verletzet waren, heilen. Es wird niemals eine Entzündung dazu schlagen, oder sonst sich gefährliche Zufälle dabey ereignen.

2) Zertheilt dieser Wund-Balsam bey Querschungen, und nach einem Fall, alles geronnene extravasirte Blut in kurze Zeit, wenn er auf Lappen gegossen über den Schaden fleißig warm oder kalt aufgelegt, und das Benetzen mit diesem Balsam öfters des Tages erneuert wird.

3) Stillet er, wenn bey einer Wunde ein Blutgefäß verletzt wird, sogleich alle gefahrdrohende Blutstürzungen, auf die erwähnte Art gebraucht. Und endlich ist er

4) In Geschwüren nach Wunden oder andern ansehnlichen Verletzungen, mit halb Wasser vermischt, ein herrliches Mittel zu Heilung derselben.

5) Bey Wunden, wobey Knochen verletzt sind, kan er ebenfalls mit Nutzen gebraucht werden, wenn nur dabey durch die Hand des Wundarztes die losgebrochene Splitter der Knochen entweder in Ordnung gelegt oder weggeschafft worden. Der Gebrauch ist überall der nemliche, und wird dazu weder Pflaster noch sonst ein anderer Handgrif erfordert, als der, daß man diesen Balsam nur fleißig und oft, warm oder kalt, auf den Schaden gießt, oder die Leinwand, Baumwolle oder Werk damit anstreicht und überlegt. Es wäre daher, da dessen Gebrauch so leicht ist, wohl zu wünschen, daß jeder zeidweiser, oder auch jeder Officier, etliche vergoldene Flaschen mit Wund-Balsam in Campagne bey sich führte, da er zumal aus so heilsamen Ingredienzien bestehet, daß er zur Verhütung vieler Krankheiten

6) Auch innerlich täglich zu einem halben Löffel voll mit Wasser oder Thee kan genommen werden. Er theilt dem Blut eine balsamische Kraft mit, und tilgt die in Campagnen so oft bemerkte Geneigtheit des Blutes zur Säulnis, folglich hat er bey hitzigen Fiebern herrlichen Nutzen; auch wenn man bey Wunden, welche durch die Brust oder Unterleib gedrungen, durch den blutigen Auswurf, oder aus dem Blutabgang bey dem Stuhlgang, oder bey dem Urinlassen, auf verletzte innerliche Gefäße schließen kan: so wird es sehr heilsam seyn, wenn man täglich mit einer Theetasse Wasser einen Eßlöffel voll von diesem Balsam einnimmt. Kurz, die Wirkung, Eigenschaften und Nutzen dieses Wund-Balsams ist unendlich groß. Die größten französische und andere Aerzte haben ihn ihren Beyfall geschenkt. Ueberdies hat man ihm, zum Besten des Publici, auf einen so billigen Preis gesetzt, daß ihn jeder, arm und reich, gleich gebrauchen kan.

Die Bouteille kostet 2 fl. und ist zu haben in Warschau in der Größlichen Hofbuchhandlung, in Marieville, No. 20.

PULVIS ANTIDYSSENTERICUS SPECIFICUS.

PROSZEK PRZECIWKO DYSENTERYI, ALBO BIEGUNCE.

Doświadczenie uczy, że między chorobami, które są zdrowiu y życiu ludzkiemu najszkodliwsze, Dysenterya, albo krwawa biegunka, iedna iest z nayszczajniejszych. Nie minie prawie rok, że ta choroba w iakim kraiu nie czyni wielkiej desolacyi między ludźmi. Grassuie czasem przez zarazę swoię, niemniej, iak morowe powietrze; iako publiczne Gazety przeszłego roku 1779. świadczyły, gdzie niebezpieczna ta choroba w wielu krajach Niemcow, w Danii, Francyi y Niderlandach, siła 1000. ludzi zabrała. A lubo Doktorowie mają lekarstwa przeciw tey chorobie, iednak nie są dostateczne, kiedy ta choroba raz gorę wzięła; lekarstwo więc, które przeciw tey chorobie pewną y bezpieczną pomoc daie, y nigdy bez dobrego skutku nie bywa, iest godne, żeby powszechnie zażywane było: osobliwie, kiedy drogie nie iest, a małym kosztem zdrowie y życie konserwuje. Takie lekarstwo teraz iest wynalezione od Doktora, przyiaciela narodu ludzkiego, który ie probowawszy, y skutecznym znalazłszy w więcey, iak 100. przypadkach, każdemu iak naylepiey ie rekomenduje.

Jest to proszek, który niechybnie biegunkę znosi, kiedy tylko chory nie zapóźno iego zażywa, to iest pierwiey, nim ostra materya inflamacyi w ciele ieszcze nie sprawiła. Zaraz pierwsza dozys hamuje bol y rznięcie w kiszkach, y wyprowadza wolno z ciała *materiam morbosam*, to iest wszelką ostrość gryzącą; przeskadzając, że inflamacya, która naostatku zgniłość y śmierć sprawiaie, nie może szkodzić. Po zażywaniu czterech takich proszków, chory będzie zdrow wkrótkim czasie. Często trzy proszki tylko są potrzebne do zupełney kuracyi. Czwartą dozys służy do doskonałego wyprowadzenia wszelkiey gryzącey materyi, któraby ieszcze mogła w ciele zostać. Gdyby się trafić miało, że po zażyciu czterech proszków, biegunka ieszcze nie ustaie, nie trzeba się bynajmiej o to turbować; bo zapewne przestanie biegunka sama przez się, bez dalszego lekarstwa, a to w kilku dniach.

Co dzień musi pacyent ieden proszek zażywać w ciepłej herbacie, albo w wodzie, a po wzięciu proszku tymże napojem popić. Małym dzieciom, może się dawać w mleku macierzyńskim, albo też w miodzie z róż robionym.

Dorośli ludzie biorą zawsze cały proszek, dzieci tylko połowę. Pierwsza dozys, piie się w każdą godzinę dnia, albo nocy, aby rznięcie w ciele ustało. Resztując 3. proszki, biorą się w każdy następujący dzień rano. Pod czas choroby y kuracyi, musi się człowiek strzedz wszystkich mocnych trunków: iako to wina, gorzałki, y tak daley, ponieważ łatwo inflamacyą wzniecają, albo też mnożą. Także trzeba się strzedz oziębnienia, tłustego y słonego mięsa, też potraw nadęcie sprawujących, nadewszystko zaś ryb. Z przeciwney strony musi się chory trzymać spokojnie y ciepło, y zażywać owianey y perłowej kawy, fuszonych sliwek y iabłek; bo pomagają do wyprowadzenia ostrey materyi.

Te proszki dostać można w Księgarni Nadworney Gröllowskiej, w Warszawie w Marywila No. 24. y kosztuie ieden Zł. 2 gr. 7½.

Cz-113-III/Adl 30

PULVIS ANTIDYSSENTERICUS SPECIFICUS.

Sie
 ist.
 Wer
 nich
 beze
 reic
 Mü
 heit
 und
 get,
 ner
 heit
 Dys
 ist v
 nach
 emp

nur
 Mit
 dyll

die si
 oder
 die d
 gar k
 diene
 zu rei
 nach
 wegen
 so wi
 selbst
 vern
 kann
 jedes
 Dosis
 geme
 gar
 wird
 Dosi
 Bra
 oder
 vor
 Das
 Gra
 derse

ährung lehret, daß unter den Krankheiten, welche der Gesundheit und dem Leben der Men
 nachtheilig sind, die Dysenterie oder rothe Ruhr, eine der gewöhnlichsten und häufigsten
 yet fast kein Jahr vorbehey, da dieses Uebel nicht hier und da, unter den Menschen schreckliche
 jen anrichtet. Es wüthet bisweilen durch seine Ansteckung an den Orten wo es einreisset,
 eringer, als die Pest, wie die öffentlichen Nachrichten vom verfloffenen 1779sten Jahre
 en, da diese schädliche Krankheit in vielen Gegenden Deutschlands, in Dännemark, Frank
 in Niederlanden viele hundert Menschen hingerissen hat. Und obwohl die Arzneykundige
 diese Krankheit haben: so sind sie doch nicht allemal hinlänglich, der Wuth dieser Krank
 ze überhand nimmt, Einhalt zu thun. Ein Mittel, welches wider dieses Uebel ganz gewisse
 hülfе schafft, und nie, wenn es nach der Vorschrift gehörig gebraucht wird, fehl schlä
 aber ja doch wohl werth, der Welt öffentlich bekannt gemacht, und von derselben allgemei
 t zu werden; besonders wenn es nicht zu theuer ist, sondern mit geringen Kosten die Gesund
 rlanget und das Leben erhalten werden kann. Ein solches unfehlbares Heilmittel wider die
 welches mit größter Sicherheit und ohne alle Furcht übler Folgen gebraucht werden kann,
 Menschenfreunde und Naturforscher glücklicher Weise entdeckt worden, welcher es nun,
 schon in mehr als 100 Fällen bewährt erfunden worden, hiermit dem Publicum aufs Beste

bestehet selbiges in einem Pulver, welches, weil es die Ruhr unfehlbar curiret, wenn es
 pät gebraucht wird, da durch die scharfe, fressende Materie dieses Uebels, eine durch kein
 zu hebende Entzündung und Fäulnis schon entstanden ist, daher mit Recht Pulvis anti
 specificus genannt zu werden verdienet.

rich die erste Dosis hebet das peinliche Reissen und Schneiden in den Gedärmen, und führet
 d fressende Materie, die sich in dem Leibe befindet, und welche eigentlich die Materia peccans
 a ist, gelinde aus demselbigen, und verhindert, daß keine Inflammation und Fäulnis,
 ringet, entstehen kann. Nach dem Gebrauche von 4 solchen Pulvern, wird der Patient in
 it völlig hergestellt. Oft sind nur 3 Dosen zu einer völligen Cur nöthig. Die 4te Dosis
 en Körper von aller scharfen Materie, die etwa noch zurück geblieben seyn könnte, völlig
 und so allen übeln Folgen, die daher entstehen könnten, vollkommen vorzubeugen. Sollte
 rauche aller 4 Pulver der Durchfall dennoch fortrauren und anhalten, so darf man des
 n geringsten besorgt seyn. Die Schärfe der Materie im Leibe ist gewiß schon gedämpft,
 chneiden und Reissen schon gehoben seyn wird. Und der Durchfall wird sich kürzlich von
 weitere Hülfsmittel verliehren und gänzlich aufhören. Täglich wird Eines von diesen Pul
 en in lauem Thee oder Wasser, und davon etwas nachgetrunken. Den kleinen Kindern
 uttermilch oder in etwas Rosenhonig beygebracht werden. Erwachsene Personen nehmen
 Dosis ganz: unerwachsene Kinder hingegen nur die Hälfte Eines Pulvers. Die erste
 allen Zeiten des Tages gebraucht werden, damit dem Schneiden und Reissen in den Ein
 eich abgeholfen werde, woran man zu seinem Troste, durch die Linderung seiner Schmerzen,
 y dem Gebrauche die gute und wirksame Kraft dieses untrüglichen Heilmittels erkennen
 den übrigen Pulvern, die noch nöthig sind, wird die folgenden Tage alle Morgen früh eine
 nen. Während der Krankheit hat sich der Patient vor starken Getränken, als: Wein,
 und dergleichen, sorgfältig in Acht zu nehmen; weil sie leicht Entzündung verursachen,
 i entstandene Entzündung vermehren können. Ferner hat er sich zu hüten vor Erkältung,
 ähenden Speisen, vor Fischen und Fleisch, welches gar leicht in Fäulnis übergehen kann.
 er sich sein ruhig und mäßig warm halten, und sich schleimiger Speisen, als: Habergrüße,
 backene Pflaumen und Obstbrühe bedienen, weil sie die Materie verdünnen, und die Schärfe
 üllen.

lver sind zu haben in der Gröllischen Hofbuchhandlung zu Warschau, in Marieville No. 24.
) kostet eines 2 fl, 7½ gr.

Używanie Proszku Inkaustowego dla Podróżnych.

Bierze się tego proszku na koniec noża, wspyie się w szklanę lub kalamarz, naleie się nań łyżeczka wody miękkiey, jeżeli iey dostać można, a zamieszawszy potym należycie, można natychmiast tym inkaustem pisać.

Większa Flaszeczka kosztuie - - Zł. 2.

Mniejszy zaś - - Zł. 1.

Znayduię się w Warszawie u M. Gröllla Księgarza Nadwornego
J. K. Mci. w Marywilu pod Nro. 24.

Usage de la Poudre à Encre pour les Voyageurs.

Prenés de cette Poudre sur le bout d'un couteau, mettés la dans un Verre, ou Encrier, versés là dessus une petite cuilliere d'eau de riviére, si l'on en peut avoir d'abord, mélés bien le tout ensemble, et il s'en fera dans l'instant une bonne Encre.

Un petit Flacon se vend à - - Fl. 1.

Un plus grand à - - Fl. 2.

On trouve cette poudre dans la Librairie de la Cour de Michel Gröll
à Varsovie Nro. 24.

Gebrauch des Tinten - Pulvers für Reisende.

Man nimmt eine Messerspitze voll in ein Glas oder Tintenfaß, und gießt dazu einen Theelöffel voll (wenn es sehr kann,) weichen Wassers, rührt es gehörig durch einander, kan man augenblicklich damit schreiben.

Ein kleines Glas kostet = = = Fl.

Ein grosses = = = Fl.

Es ist zu haben in der Gröllischen Hof - Buchhandlung
Warschau in Marieville Nro. 24.

Ca-113-III/2011. 30

S P O S O B

*Używania Lekarstwa przedziwnego y bardzo doświadczonego przeciwk
zarazie Bydła.*

Jak wielką szkodę domowemu gospodarstwu przynosi zaraza bydła, y iak prędko to złe wzraśla, częste a śmiałe gospodarzow uczy doświadczenie.

Takowego złego wiele krajow, a naybardziej Polska doznaie, y wszystkie czynione dotąd domowe zabiegi, najmniejszego pomyslnego nie wzięły skutku. Niekiedy takową zarazę wynalazł pewny zagraniczny Fizyk skuteczne y doświadczone lekarstwo z wielką bardzo pilnością pracując przez iat kilka koło tego; Proba, którą uczynił y skutek oney, wielką pomyslność tym wszystkim przyniosły, ktorzy tego lekarstwa, (to jest kropli) na swym bydle chorującym doświadczyli.

Skoro bydło zachoruje, y ieść nie zechce, trzeba zaraz zrobić gałkę z chleba razowego świeżego, krople wspomniane w tę chlebową gałkę, dziurkę w niej zrobiwszy, wpuścić, a potym onę zamknąć chleb rozmażawszy.

NB. Te krople w szaszeczkę bądące, w letniej wodzie nieco potrzymać trzeba, aby się rozpuściły, ponieważ są przygęste.

Dla starego y rosnącego bydłęcia wpuszcza się 80. kropli w wspomnianą chlebową gałkę, i w gardziel bydłęcia ręką się ją wpycha, aby ją połknęło.

Nie dać się bydłu po tym lekarstwie ieść, chyba w 4. godziny. Należy tedy to dołożyć, że bydło na ten czas w ciepłej y dobrze opatrzonej stajni stać powinno, a jeźliby które dla choroby leżało, po danym lekarstwie, przykryć go trzeba barłogiem, aby się pocilo, a bez wątpienia wyzdrowieie y ieść będzie. A nawet krople to lekarstwo biorące, mleka nie tracą.

Staremu bydłęciami trzeba dać, iak się już wyżej namieniło, 80. kropel, średniemu 40, młodemu 20, a cielęciami 10. lub 15, podobnież podług wielkości bydłęcia zachować należy proporcją gałki chlebowey.

Dać bydłu takowe lekarstwo w Jesieni lub na Wiosnę opisanym sposobem od wszelkich chorob y zarazy będzie zawsze bezpieczne, gdyż te krople są skuteczne y prawdziwą przerwatywą na zarazę.

Doświadczonego przedziwnego tego lekarstwa, które jest prawdziwe a nie fałszowane, można dostać w Księgarni Gröllowskiej w Marywilu pod No. 24. Szaszeczka pieczętowana po złotych 2, a więkza po złotych 4.

A ktoby chciał, może po funcie, albo puł-funta razem kupić tego lekarstwa Dla 150. sztuk starego bydła, funt tego lekarstwa wystarczy.

Cz-143-III / Adf. 32

